

Бюджетна та податкова децентралізація 2015

за підтримки
швейцарсько-українського проекту **DESPRO**
та
Уряду Великобританії

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА
ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА
ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Загальна концепція реформи

Децентралізація влади

Шляхи реалізації реформи

Зміни до Конституції України

Наділення органів місцевого самоврядування повноваженнями за принципом субсидіарності.
Утворення виконавчих органів обласних і районних рад та розподілу повноважень між ними.
Реорганізація місцевих державних адміністрацій в органи префектурного типу.
Чітке визначення адміністративно-територіальної одиниці базового рівня.

Правова основа

Про місцеве самоврядування в Україні (нова редакція);
Про місцеві органи виконавчої влади;
Про органи самоорганізації населення (нова редакція);
Про адміністративно-територіальний устрій;
Про місцеві вибори, тощо.

Запорука

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади та План заходів з її реалізації, схвалено Кабінетом Міністрів України.

Коаліційна угода укладена учасниками коаліції депутатських фракцій, що є невід'ємною складовою Програми дій Уряду.

Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» - схвалена Указом Президента України.

Створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов органів місцевого самоврядування

Шляхи реалізації реформи

Забезпечення бюджетної автономії та фінансової самостійності місцевих бюджетів

Самостійне формування місцевих бюджетів (незалежне від термінів прийняття державного бюджету).

Самостійний вибір розпорядниками коштів місцевих бюджетів установи з обслуговування власних надходжень бюджетних установ (в органах казначейства чи банківських установах).

Скорочено терміни виконання платіжних доручень казначейською службою.

Спрощення процедури надання місцевих гарантій та здійснення запозичень від міжнародних фінансових організацій шляхом запровадження принципу «мовчазної згоди».

Зміцнення податкової бази органів місцевого самоврядування

Зміна механізму оподаткування нерухомості.

Запровадження акцизного податку (ставка 5%) з роздрібного продажу підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти) – кошти зараховуються до місцевих бюджетів за місцем розміщення об'єктів в яких провадиться діяльність, що підлягає оподаткуванню.

Віднесення до категорії місцевих податків плати за землю та включення її до складу податку на нерухоме майно.

Стимулювання територіальних громад до об'єднання та формування спроможних територіальних громад

Стан справ

Внесено зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України.

План дій на 2015 рік

Прийняття законодавчої основи щодо децентралізації фінансів, розширення дохідної бази місцевих бюджетів шляхом закріплення (або збільшення відсотка) окремих податкових платежів та зборів за місцевими бюджетами.

За попередніми розрахунками ріст ресурсу місцевих бюджетів складе більше **30 млрд. гривень**.
Зміни дадуть синергетичний ефект і доходи місцевих бюджетів зростуть у два-три рази.
У розпорядженні органів місцевого самоврядування буде ресурс для вирішення питань розвитку громад.

Визначення обґрунтованої територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади

Шляхи реалізації реформи

Підвищення спроможності територіальних громад

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»

Закон України «Про співробітництво територіальних громад»

Добровільне об'єднання територіальних громад

Співробітництво територіальних громад

Створення передумов для удосконалення системи органів місцевого самоврядування на відповідній територіальній основі

Стан справ

План дій на 2015 рік

Прийнято Закон України «Про співробітництво територіальних громад».

Впровадження Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»

Прийнято Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Розроблення методики формування спроможних територіальних громад, затвердження перспективних планів формування територій громад Автономної Республіки Крим, областей.

Запровадження пілотів об'єднання організаційних, фінансових та інших ресурсів різних місцевих бюджетів для розв'язання спільних проблем соціально-економічного розвитку територій за участі іноземних інвестицій.

Запровадження пілотів об'єднання територіальних громад. Оптимізація територіальної основи місцевого самоврядування для забезпечення спроможності громад.

Реформа міжбюджетних відносин в Україні

Бюджетна незалежність місцевих бюджетів

- **Самостійне формування місцевих бюджетів (стаття 75)**
- **Незалежне від термінів прийняття державного бюджету затвердження місцевих бюджетів — до 25 грудня** року, що передує плановому (стаття 77)
- **Спрощено процедури надання місцевих гарантій та здійснення місцевих запозичень від міжнародних фінансових організацій шляхом запровадження принципу “мовчазної згоди”** при погоджені таких операцій з Мінфіном (стаття 74)
- **Надано право здійснювати місцеві зовнішні запозичення усім містам обласного значення (стаття 16)**

Фінансова самостійність місцевих бюджетів

- **Встановлено єдині нормативи відрахувань** загальнодержавних податків (податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств) за кожною ланкою бюджету (статті 64, 66, 69, 69⁻¹)
- **Відмінено індикативне планування** Мінфіном показників місцевих бюджетів та доведення їх до місцевих бюджетів
- Передбачено **формування єдиного кошика доходів** загального фонду
- Розширено перелік джерел доходів загального фонду
- Замінено систему балансування доходів і видатків місцевих бюджетів принципово новою **системою вирівнювання податкоспроможності територій**

Розширення доходів загального фонду місцевих бюджетів (млрд. грн.)

Додатковий
ресурс

3
Держ.
бюджету

100 % плати за надання адміністративних послуг

0,9

100 % державного мита

0,4

10 % податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки

3,1

Нові
платежі

Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів

8,1

Передача
з
бюджету
розвитку

Єдиний податок

5,9

Податок на майно (оподаткування комерційної нерухомості та автомобілів із великим об'ємом двигуна)

0,8

Передача зі спеціального фонду екологічного податку (крім радіоактивних відходів) з одночасним збільшенням нормативу зарахування до 80% (діюча норма - 35%)

3,2

Додатковий ресурс: 22,4 млрд. грн.

Нормативи розмежування ПДФО

*Надходження на території міст обласного значення, районів,
бюджетів об'єднаних територіальних громад*

25%

15%

60%

**Державний
бюджет**

**Обласні
бюджети**

**Бюджети міст
обласного
значення, району,
об'єднаних громад**

**Бюджет
м. Києва**

60%

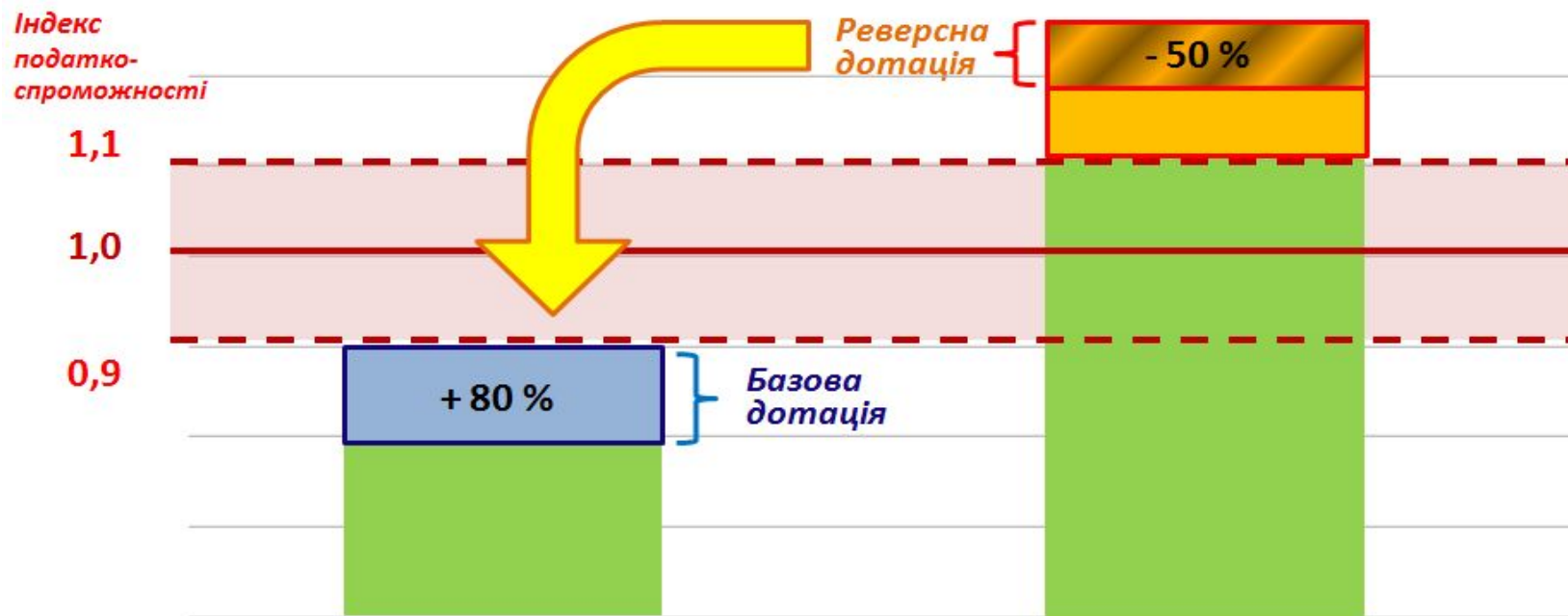
Надходження на території м. Києва

40%

Механізм горизонтального вирівнювання

Рівень бюджету	Вид надходжень для вирівнювання
□ обласні бюджети	✓ податок на прибуток підприємств ✓ податок на доходи фізичних осіб
□ бюджети міст обласного значення і районів □ бюджети об'єднаних територіальних громад	✓ податок на доходи фізичних осіб
□ м. Київ	✓ вирівнювання не здійснюється

Нова трансферна політика

Державний бюджет		
Нові трансферти	базова дотація	5,4
	реверсна дотація з місцевих бюджетів державному бюджету	3,6
	стабілізаційна дотація	2,0
	освітня субвенція	43,7
	субвенція на підготовку робітничих кадрів	5,8
	медична субвенція	46,5
	субвенції на забезпечення медичних заходів окремих державних програм	-

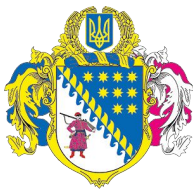
Кошти освітньої, медичної субвенцій та субвенцій на підготовку робітничих кадрів можуть спрямовуватися на реалізацію заходів з оптимізації мережі відповідних закладів.

Залишки коштів субвенцій зберігаються на рахунках місцевих бюджетів і використовуються у наступному бюджетному періоді з **урахуванням цільового призначення** субвенції та на оновлення матеріально-технічної бази відповідних закладів.

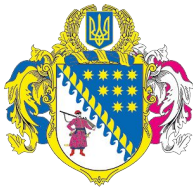

Стимулювання громад до об'єднання

- **Громади, об'єднані відповідно до критеріїв, визначених Законом про добровільне об'єднання територіальних громад, мають такі ж повноваження як і міста обласного значення (стаття 67)**
- **Територіальні громади, які об'єднуються до 15 жовтня року, що передує плановому, матимуть прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом починаючи з планового бюджетного періоду (стаття 67)**
- **Органи місцевого самоврядування в селах, селищах, містах районного значення, що не об'єдналися, позбавлені права на виконання делегованих державою повноважень**

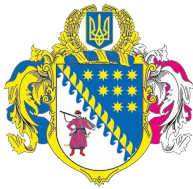
**Нововведення
Податкового кодексу України,
які значною мірою впливають
на формування місцевих бюджетів**

Зміна структури місцевих податків і зборів:

1. Запровадження акцизного податку з реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі підакцизних товарів.
2. Реформування податку на майно.
3. Збільшення кількості майнових податків:
  - податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
  - транспортний податок;
  - плата за землю.
4. Реформування спрощеної системи оподаткування обліку та звітності.

Інші зміни

Акцизний податок з реалізації суб'єктами роздрібної торгівлі підакцизних товарів

Платники

Особа – суб'єкт господарювання роздрібної торгівлі, яка здійснює реалізацію підакцизних товарів

Об'єкт оподаткування

Операції з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів

База оподаткування

Вартість реалізованих підакцизних товарів

Ставка оподаткування

Встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради у відсотках до вартості реалізованих підакцизних товарів
У розмірі 5 відсотків

Справляння єдиного податку платниками четвертої групи

Платники

Сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків

Об'єкт оподаткування

Площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду.
Права власності/користування земельними ділянками повинні бути оформлені та зареєстровані відповідно до законодавства

База оподаткування

- нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року
- нормативна грошова оцінка ріллі в області, з урахуванням коефіцієнта індексації для земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ)

Ставка податку

- для ріллі, сіножатей і пасовищ – 0,45 відсотків;
- для ріллі сіножатей і пасовищ гірських зон – 0,27 відсотків;
- для багаторічних насаджень – 0,27 відсотків;
- для багаторічних насаджень гірських зон – 0,09 відсотків;
- для земель водного фонду - 1,35 відсотків;
- для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або наданні їм у користування, у тому числі на умовах оренди – 3 відсотки

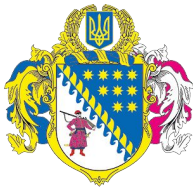
Плата за землю

Місцевий податок, який є обов'язковим для встановлення.
Ставки та пільги визначаються рішенням ради.

Граничні ставки:

Земельний податок – не більше 3 відсотків від нормативної грошової оцінки землі, для сільськогосподарських угідь – не більше 1 відсотка.
За земельні ділянки, які перебувають у постійному користуванні крім державної та комунальної форми власності – не більше 12 відсотків.
За межами населених пунктів – не більше 5 відсотків від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по області

Всього повинні прийняти рішення понад 18 тисяч місцевих рад

Повноваження сільських, селищних та міських рад щодо податків і зборів

Сільські, селищні, міські ради в межах своїх повноважень приймають рішення про встановлення місцевих податків та зборів.

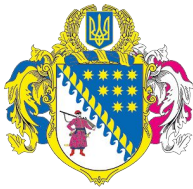
При прийнятті рішення про встановлення місцевих податків та зборів обов'язково визначаються об'єкт оподаткування, платник податків і зборів, розмір ставки, податковий період та інші обов'язкові елементи, визначенні статтею 7 Податкового кодексу України з дотриманням критеріїв, встановлених розділом XII Податкового кодексу України для відповідного місцевого податку чи збору.

Копія прийнятого рішення про встановлення місцевих податків чи зборів надсилається у десятиденний строк з дня оприлюднення до контролюючого органу, в якому перебувають на обліку платники відповідних місцевих податків та зборів.

Рішення про встановлення місцевих податків та зборів офіційно оприлюднюється відповідним органом місцевого самоврядування до 15 липня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування встановлюваних місцевих податків та зборів або змін (плановий період). В іншому разі норми відповідних рішень застосовуються не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим періодом.

У разі якщо сільська, селищна або міська рада не прийняла рішення про встановлення відповідних місцевих податків і зборів та акцизного податку в частині реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів, що є обов'язковими згідно з нормами Податкового кодексу України, такі податки до прийняття рішення справляються виходячи з норм Податкового кодексу України із застосуванням їх мінімальних ставок, а плата за землю справляється із застосуванням ставок, які діяли до 31 грудня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування плати за землю.

Не дозволяється сільським, селищним, міським радам встановлювати індивідуальні пільгові ставки місцевих податків та зборів для окремих юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців і фізичних осіб або звільняти їх від сплати таких податків та зборів.

Доходи бюджетів міст районного значення, сільських, селищних бюджетів від податків і зборів

- податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності.
- рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення; рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин; рентна плата за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення; рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів
- податок на майно, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування
- єдиний податок
- збір за місця для паркування транспортних засобів
- туристичний збір
- частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, у порядку, визначеному відповідними місцевими радами
- плата за ліцензії на певні види господарської діяльності та сертифікати, що видаються виконавчими органами відповідних місцевих рад, яка зараховується до відповідного бюджету
- штрафні санкції за порушення законодавства про патентування;
- адміністративні штрафи та штрафні санкції за порушення законодавства у сфері виробництва та обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів, що зараховуються за місцем вчинення порушення;
- кошти від реалізації безхазяйного майна
- акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів
- 25 % екологічного податку

Особливості фінансування видатків на охорону здоров'я з Державного бюджету України на 2015 рік

Реалізація

- Закон України «**Про Державний бюджет України на 2015 рік**» - передбачає перерозподіл функцій між державним і місцевими бюджетами та запровадження нової моделі фінансового забезпечення місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин;
- **Бюджетний кодекс України** – передбачає у складі видатків МОЗ України за бюджетною програмою КПКВК 2311410 «Медична субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам» видатки місцевих бюджетів на охорону здоров'я;
- **Постанова Кабінету Міністрів України від 23.01.2015 № 11** - затверджує порядок та умови надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам

Розподіл медичної субвенції між місцевими бюджетами

Ст. 25 Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік»

Обсяг медичної субвенції визначається на основі формульних розрахунків за єдиними підходами для усіх територій, виходячи з фінансового нормативу бюджетної забезпеченості та коригуючих коефіцієнтів у розрахунку на одну особу

Ключові питання використання медичної субвенції

- Дозволяється здійснювати протягом бюджетного періоду видатки на фінансування закладів охорони здоров'я одночасно з державного та місцевого бюджетів та/або одночасно з різних бюджетів
- Субвенція спрямовується на оплату поточних видатків закладів охорони здоров'я
- Місцеві ради мають право додатково понад обсяги субвенції планувати та здійснювати з місцевих бюджетів оплату поточних і капітальних видатків закладів охорони здоров'я
- Субвенція може спрямовуватися на реалізацію заходів з оптимізації мережі закладів охорони здоров'я
- Залишки субвенції на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і використовуються у наступному бюджетному періоді для поточного утримання і оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я

У Державному бюджеті на 2015 рік МОЗ України передбачені субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на:

- медична субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам у розмірі **46 466,1 млн. грн.**;
- придбання витратних матеріалів для закладів охорони здоров'я та лікарських засобів для інгаляційної анестезії (**19,0 млн. грн.**);
- придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги (**138,0 млн. грн.**);
- реформування регіональних систем охорони здоров'я для здійснення заходів з виконання спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проекту "Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей" (**129,7 млн. грн.**).

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Особливості фінансування видатків на освіту з Державного бюджету України на 2015 рік

Освіта

Загальнодержавні витрати – субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам у 2015 році

Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам –
43 719,4 млн. грн.

Субвенція на підготовку робітничих кадрів з державного бюджету місцевим бюджетам - **5 839,1 млн. грн.**

1. Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам спрямовується на оплату поточних видатків таких типів навчальних закладів:

- загальноосвітні навчальні заклади усіх ступенів;
- шкільні відділення навчально-виховних комплексів “дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад”, “загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад”;
- спеціалізовані школи (школи-інтернати), включаючи школи-інтернати з поглибленим вивченням окремих предметів і курсів для поглибленої підготовки дітей в галузі науки і мистецтв, фізичної культури і спорту, інших галузях, ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою; ліцеї (ліцеї-інтернати); гімназії (гімназії-інтернати); колегіуми (колегіуми-інтернати);
- вечірні (змінні) школи;
- загальноосвітні навчальні заклади для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації: загальноосвітні школи-інтернати, загальноосвітні санаторні школи-інтернати; спеціальні загальноосвітні школи-інтернати; загальноосвітні навчальні заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячі будинки (крім дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей);
- спеціальні загальноосвітні навчальні заклади для дітей, які потребують корекції фізичного та/або розумового розвитку, навчально-реабілітаційні центри.

2. Субвенція на підготовку робітничих кадрів з державного бюджету місцевим бюджетам спрямовується на оплату поточних видатків професійно-технічних навчальних закладів.

Нормативне регулювання питання використання субвенцій:

- Бюджетний кодекс України (статті 103², 103³ та інш.);
- Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 6 «Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 7 «Деякі питання надання субвенції на підготовку робітничих кадрів з державного бюджету місцевим бюджетам»;
- Наказ Міністерства фінансів України від 12.03.2012 № 333 «Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету».

Визначені Порядок та умови використання зазначених субвенцій, встановлені розпорядники коштів, порядок фінансування субвенції органами Казначейства, порядок звітності та контролю.

Визначення та перелік поточних видатків.

Ключові питання використання субвенцій:

- Дозволяється здійснювати протягом бюджетного періоду фінансування загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів **одночасно** з державного та місцевих бюджетів та/або одночасно з різних місцевих бюджетів.
- Невикористані кошти цих субвенції в кінці року **не вилучатимуться** до державного бюджету, зберігатимуться на рахунках відповідних місцевих бюджетів і використовуватимуться у наступному бюджетному періоді.
- Місцеві ради мають право **додатково** понад обсяги передбачені субвенціями планувати та здійснювати з місцевих бюджетів *оплату поточних та капітальних видатків навчальних закладів*.

Дякуємо за увагу!

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА
ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ
ВЛАДИ 2015**

за підтримки
швейцарсько-українського проекту **DESPRO**
та
Уряду Великобританії